

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»

протокол від 04 вересня 2025р. № 5

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Обліково-аналітичне забезпечення управління бізнес-процесами»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності D3 «Менеджмент»
освітньо-професійна програма «Менеджмент»
факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій

Рекомендовано на засіданні
кафедри менеджменту, бізнесу та
маркетингових технологій
26 серпня 2025 р., протокол № 8

Розробники:

д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту, бізнесу та
маркетингових технологій ОСТАПЧУК Тетяна;
к.е.н., доцент кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових
технологій СВІТЛИШИН Ігор

Житомир
2025

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 2

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Тема 1. Основи організації облікового забезпечення управління бізнес-процесами підприємства.....	5
Тема 2. Облікове забезпечення управління процесами основної (операційної) діяльності підприємства.....	7
Тема 3. Облікове забезпечення управління витратами і доходами від фінансової та інвестиційної діяльності підприємства.....	11
Тема 4. Відображення результатів бізнес-процесів різних видів діяльності підприємства у фінансовій звітності.....	16
Тема 5. Сутність та методичний інструментарій аналізу бізнес-процесів.....	20
Тема 6. Аналіз операційних процесів на підприємстві.....	24
Тема 7. Аналіз інвестиційних процесів на підприємстві.....	31
Тема 8. Аналіз фінансових процесів на підприємстві.....	37
Рекомендована література.....	44

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 3

ВСТУП

Трансформація сучасного бізнес-середовища та динаміка ринкових процесів вимагають від підприємств високої адаптивності та обґрунтованості управлінських рішень. В умовах ринкової невизначеності ефективність менеджменту безпосередньо базується на практичному володінні інструментами обліку й аналізу, які трансформують масив економічних даних у надійне інформаційне підґрунтя. Саме раціонально організована система обліку та аналізу бізнес-процесів дозволяє не лише здійснювати постійний моніторинг поточної діяльності суб'єкта господарювання, а й забезпечувати стратегічне управління його ресурсами та результатами.

Навчальна дисципліна «Обліково-аналітичне забезпечення управління бізнес-процесами» є важливою складовою освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю ДЗ «Менеджмент». Курс спрямований на поглиблення теоретичних знань і набуття практичних навичок інтерпретації, систематизації та використання обліково-аналітичної інформації для розв'язання складних завдань і проблем у сфері сучасного менеджменту.

Методичні рекомендації розроблені відповідно до робочої програми навчальної дисципліни та покликані допомогти здобувачам вищої освіти поглибити й закріпити теоретичні знання і набуті прикладних навичок з ключових тем курсу, які охоплюють два змістові модулі: «Облікове забезпечення управління бізнес-процесами» та «Аналітичне забезпечення управління бізнес-процесами».

Вивчення дисципліни та виконання наведених у цих методичних рекомендаціях прикладних завдань сприяють формуванню низки важливих компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Менеджмент»:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 4

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

СК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації.

СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

ПРН 1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

ПРН 13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

ПРН 14. Використовувати базові знання з менеджменту й уміння абстрактного мислення, аналізу та синтезу для ефективного використання ресурсів організації.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/M/OK8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 5

Тема 1. Основи організації облікового забезпечення управління бізнес-процесами підприємства

1. Економічна сутність та види бізнес-процесів на підприємстві: вітчизняний та зарубіжний досвід
2. Суб'єкти організації облікового забезпечення управління бізнес-процесами на підприємстві
3. Види бізнес-процесів за операційною, фінансовою та інвестиційною діяльністю підприємства

Навчальні завдання

Завдання 1

Підприємство планує розширити виробництво. Керівник повинен прийняти рішення щодо доцільності придбання нового обладнання. Для цього йому необхідна достовірна інформація про фінансовий стан підприємства, наявні ресурси, результати діяльності та рух грошових коштів.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Визначте, яку роль у цій ситуації відіграє бухгалтерський облік.
2. Яку облікову інформацію необхідно надати керівнику для прийняття рішення?
3. Поясніть, які завдання та функції бухгалтерського обліку реалізуються в цьому випадку.
4. Визначте основних користувачів облікової інформації та їх інформаційні потреби.

Завдання 2

Власник новоствореного підприємства має організувати систему бухгалтерського обліку. Підприємство займається виробництвом і реалізацією офісних меблів. Власник повинен визначити форму організації бухгалтерського обліку та затвердити облікову політику підприємства.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 6

Головний бухгалтер підготував пропозиції щодо принципів, методів і процедур ведення обліку, однак між власником і бухгалтером виникла дискусія щодо розподілу повноважень.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Визначте суб'єктів організації бухгалтерського обліку на підприємстві.
2. Розподіліть їх функції та відповідальність.
3. Поясніть роль головного бухгалтера у формуванні облікової політики.
4. Визначте, хто приймає остаточне рішення щодо затвердження облікової політики.
5. Обґрунтуйте, чому облікова політика є важливим інструментом управління підприємством.

Завдання 3

Підприємство виробляє та реалізує харчову продукцію. Керівництво вирішило проаналізувати внутрішні бізнес-процеси підприємства з метою підвищення ефективності управління.

На підприємстві здійснюються такі процеси:

- стратегічне планування;
- закупівля сировини;
- виробництво продукції;
- реалізація продукції;
- бухгалтерський облік;
- управління персоналом;
- інформаційне забезпечення;
- контроль виконання виробничих планів.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Розподіліть наведені процеси на процеси управління, основні та

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 7

забезпечувальні бізнес-процеси.

2. Побудуйте логічну схему одного основного бізнес-процесу за принципом:
вхід → процес створення вартості → вихід → споживач.

3. Визначте, яке місце займає бухгалтерський облік у системі бізнес-процесів підприємства.

4. Поясніть, як обліково-аналітична інформація може сприяти управлінню бізнес-процесами.

Тема 2. Облікове забезпечення управління процесами основної (операційної) діяльності підприємства

1. Облікове забезпечення процесу постачання (придбання засобів виробництва)

2. Облікове забезпечення процесу виробництва

3. Облікове забезпечення процесу продажу готової продукції, виконання робіт та надання послуг

Навчальні завдання

Завдання 1

Підприємство уклало договір із постачальником на придбання виробничих матеріалів. Згідно з договором, матеріали повинні були надійти на склад підприємства 15 вересня. Однак за два дні до запланованої дати постачання менеджер із закупівель отримав інформацію про затримку вантажу на п'ять днів.

Виробничий підрозділ підприємства повідомив, що наявних запасів вистачить лише на три дні. Зупинка виробництва може призвести до невиконання замовлень покупців.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Визначте, на якому етапі процесу придбання виникла проблемна ситуація.
2. Які дії повинен здійснити менеджер із закупівель для контролю виконання умов постачання?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 8

3. Які управлінські рішення можуть бути прийняті для недопущення зупинки виробництва?

4. Яку інформацію повинна забезпечити система обліку для контролю за процесом постачання?

5. Поясніть, чому процес придбання має важливе значення для безперервності виробничої діяльності підприємства.

Завдання 2

На склад підприємства надійшла партія деревини від постачальника. Під час приймання працівники складу встановили:

- за накладною повинно бути 1 000 одиниць матеріалу;
- фактично надійшло 970 одиниць;
- частина матеріалів має пошкоджену упаковку;
- 10 одиниць товару мають видимі ознаки браку.

Постачальник наполягає, що передав вантаж у повному обсязі та належної якості, а транспортна компанія ще не надала пояснень.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Визначте, які проблеми виникли на етапі приймання та оприбуткування матеріалів.

2. Які документи та внутрішні процедури необхідно використати для встановлення причин розбіжностей?

3. Яку роль у вирішенні ситуації можуть відігравати менеджер із закупівель, складський працівник та комісія підприємства?

4. Визначте можливі причини виникнення недостачі та браку: відповідальність постачальника, перевізника або інші причини.

5. Запропонуйте послідовність дій підприємства до моменту остаточного вирішення ситуації.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 9

Завдання 3

Підприємство придбало матеріали. За даними документів здійснено такі операції:

1. Придбано матеріали на суму 144 000 грн, у тому числі ПДВ 20 %.
2. Послуги транспортної організації з доставки матеріалів становили 24 000 грн, у тому числі ПДВ 20 %.
3. Послуги сторонньої організації з розвантаження матеріалів – 1560 грн, у тому числі ПДВ 20 %.

4. Підприємство є платником ПДВ.

Головний бухгалтер повинен визначити фактичну собівартість придбаних матеріалів та відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Визначте суму ПДВ за кожною операцією.
2. Визначте вартість матеріалів без ПДВ.
3. Визначте суму транспортних витрат і витрат на розвантаження, що включаються до фактичної собівартості матеріалів.
4. Розрахуйте фактичну собівартість придбаних матеріалів.
5. Складіть бухгалтерські проведення за всіма операціями.
6. Вкажіть, які первинні документи повинні підтверджувати здійснення цих операцій.

Завдання 4

Підприємство модернізує виробництво та придбало деревообробний верстат.

За умовами операції:

- договірна вартість верстата – 360 000 грн, у тому числі ПДВ 20 %;
- доставка верстата – 1540 грн, у тому числі ПДВ 20 %;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/M/OK8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 10

- вартість послуг зі встановлення – 1600 грн, крім ПДВ;
- після завершення всіх необхідних робіт верстат введено в експлуатацію.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Розрахуйте вартість верстата без ПДВ.
2. Визначте суму ПДВ за придбанням, доставкою та встановленням.
3. Визначте витрати, які формують первісну вартість основного засобу.
4. Розрахуйте первісну вартість верстата.
5. Складіть бухгалтерські проведення:
 - під час придбання верстата;
 - під час відображення доставки;
 - під час відображення послуг зі встановлення;
 - під час введення верстата в експлуатацію.

Завдання 5

Підприємство завершило виробництво партії меблів і передало її на склад готової продукції. Протягом звітного місяця було реалізовано продукцію покупцям.

Бухгалтер має такі дані:

- виробнича собівартість реалізованої продукції – 1800 000 грн;
- вартість реалізованої продукції – 3000 000 грн, у тому числі ПДВ 20 %;
- витрати на збут – 220 000 грн;
- адміністративні витрати – 68 000 грн;
- покупці повністю оплатили відвантажену продукцію.

Чи є результат діяльності підприємства прибутковим та яку інформацію необхідно враховувати для прийняття управлінського рішення?

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Визначте суму доходу від реалізації без ПДВ.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 11

2. Розрахуйте суму податкового зобов'язання з ПДВ.
3. Визначте фінансовий результат від реалізації з урахуванням:
 - виробничої собівартості реалізованої продукції;
 - витрат на збут;
 - адміністративних витрат.
4. Складіть основні бухгалтерські проведення щодо:
 - відвантаження продукції покупцеві;
 - нарахування ПДВ;
 - списання виробничої собівартості реалізованої продукції;
 - списання доходів і витрат на рахунок 79 «Фінансові результати»;
 - оплати продукції покупцем.

Підготуйте короткий управлінський висновок для керівника: чи достатньо для оцінки ефективності діяльності знати лише виробничу собівартість продукції?

Тема 3. Облікове забезпечення управління витратами і доходами від фінансової та інвестиційної діяльності підприємства

1. Облікове забезпечення управління витратами і доходами від фінансової діяльності підприємства
2. Облікове забезпечення управління витратами і доходами від інвестиційної діяльності підприємства

Навчальні завдання

Завдання 1

Підприємство для придбання нового виробничого обладнання отримало банківський кредит. Протягом звітного періоду підприємство здійснило такі операції:

- отримало кредитні кошти в сумі 10 000 000 грн;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 12

- сплатило постачальнику частину вартості обладнання – 7000 000 грн;
- нарахувало відсотки за користування банківським кредитом – 450 000 грн;
- сплатило банку нараховані відсотки;
- погасило частину основної суми кредиту – 1000 000 грн.

Фінансовий менеджер стверджує, що всі операції, пов'язані з кредитом, є витратами підприємства. Головний бухгалтер із цим не погоджується.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Проаналізуйте кожну господарську операцію та визначте:

- які операції впливають на виникнення витрат;
- які операції призводять лише до зміни структури активів і зобов'язань.

2. Визначте, яка операція пов'язана з виникненням фінансових витрат.

3. Складіть бухгалтерські проведення за наведеними операціями, використовуючи рахунки фінансових витрат, розрахунків за кредитами та грошових коштів.

4. Поясніть, як інформація про фінансові витрати може бути використана керівництвом для оцінювання ефективності залучення позикового капіталу.

Завдання 2

Підприємство протягом року здійснило фінансові вкладення в цінні папери іншого підприємства. На кінець звітного періоду бухгалтерія отримала інформацію, що вартість інвестицій зменшилася.

Одночасно підприємство здійснило такі операції:

- придбало фінансові інвестиції;
- сплатило комісійну винагороду за послуги, пов'язані з їх придбанням;
- отримало дохід від частини інвестицій;
- визнало втрати від зменшення вартості окремих інвестицій;
- продало частину фінансових інвестицій за ціною, нижчою від їх

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/M/OK8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 13

балансової вартості.

Керівник підприємства доручив бухгалтерії підготувати інформацію про те, які з наведених операцій формують витрати та як вони впливають на фінансовий результат підприємства.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Розподіліть наведені операції на:
 - операції з придбання інвестицій;
 - операції, пов'язані з доходами від інвестицій;
 - операції, що призводять до виникнення витрат або збитків.
2. Визначте, які витрати пов'язані з інвестиційною діяльністю підприємства.
3. Проаналізуйте вплив зменшення вартості інвестицій і їх продажу зі збитком на фінансовий результат підприємства.
4. Підготуйте короткий управлінський висновок: за якими показниками керівництво повинно оцінювати ефективність інвестиційної діяльності?

Завдання 3

Підприємство володіє пакетом акцій іншого підприємства. За підсумками звітного року підприємство-емітент прийняло рішення про виплату дивідендів.

Підприємство отримало повідомлення про нарахування дивідендів у сумі 800 000 грн. Через два тижні кошти в повному обсязі надійшли на поточний рахунок підприємства.

Фінансовий директор запропонував визнати дохід лише в момент надходження коштів. Головний бухгалтер вважає, що дохід повинен бути відображений раніше – у момент виникнення права підприємства на його отримання.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Визначте, до якого виду діяльності належить дохід у вигляді дивідендів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 14

2. Поясніть, у який момент повинен визнаватися дохід:

- у момент нарахування дивідендів;
- у момент фактичного надходження коштів.

3. Складіть бухгалтерські проведення щодо:

- визнання доходу від участі в капіталі / фінансових інвестицій;
- надходження дивідендів на поточний рахунок.

4. Поясніть, як дохід від дивідендів впливає на фінансовий результат підприємства.

Підготуйте короткий управлінський висновок: чи достатньо отриманих дивідендів для оцінювання ефективності фінансових інвестицій? Які додаткові показники необхідно враховувати?

Проблемне питання для обговорення:

Чи може підприємство бути прибутковим за даними бухгалтерського обліку, але ще не отримати відповідні кошти на свій банківський рахунок?

Завдання 4

Підприємство розмістило тимчасово вільні грошові кошти на депозитному рахунку в банку.

Згідно з договором:

- сума депозиту становить 12000 000 грн;
- строк розміщення – 12 місяців;
- річна процентна ставка – 12 %;
- банк виплачує відсотки наприкінці кожного кварталу.

За перший квартал банк нарахував підприємству відсотки, однак фактично кошти на поточний рахунок надійшли лише наступного місяця.

У бухгалтерії виникло питання: коли слід визнати дохід від відсотків і як відобразити операції в бухгалтерському обліку?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 15

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Визначте, до якого виду доходів належить дохід у вигляді відсотків.
2. Розрахуйте суму доходу від відсотків за перший квартал.
3. Складіть бухгалтерські проведення щодо:
 - нарахування доходу у вигляді відсотків;
 - надходження коштів від банку.
4. Поясніть, чому відсутність фактичного надходження грошей не означає відсутності доходу.

Визначте, яку інформацію керівництво підприємства може отримати, аналізуючи доходи у вигляді відсотків.

Завдання 5

Підприємство раніше придбало фінансову інвестицію за 5000 000 грн. Через певний час керівництво вирішило її реалізувати.

За даними бухгалтерського обліку:

- балансова вартість фінансової інвестиції на дату продажу – 5000 000 грн;
- інвестицію реалізовано за 6200 000 грн;
- послуги посередника, пов'язані з продажем інвестиції, становили 200 000 грн.

Керівник підприємства хоче визначити, який фінансовий результат отримано від інвестиційної операції та чи була вона економічно доцільною.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Визначте суму доходу, отриманого від реалізації фінансової інвестиції.
2. Визначте витрати, пов'язані з вибуттям інвестиції.
3. Розрахуйте фінансовий результат від операції.
4. Визначте, як операція вплине на загальний фінансовий результат підприємства.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 16

5. Підготуйте аналітичну записку для керівника, у якій дайте відповідь на питання:

Чи є достатнім позитивний фінансовий результат у 1000 000 грн для висновку про ефективність інвестиційної діяльності?

Тема 4. Відображення результатів бізнес-процесів різних видів діяльності підприємства у фінансовій звітності

1. Нормативне регулювання формування та подання фінансової звітності для відображення бізнес-процесів від різних видів діяльності підприємства: вітчизняний та зарубіжний досвід

2. Структура форм фінансової звітності та порядок їх заповнення для відображення бізнес-процесів від різних видів діяльності підприємства

Навчальні завдання

Завдання 1

Підприємство готується до засідання власників. Керівництву необхідно підготувати інформацію про результати діяльності підприємства за звітний рік.

Власника цікавлять такі питання:

- якими активами володіє підприємство;
- яку суму зобов'язань необхідно погасити;
- який фінансовий результат отримано за рік;
- скільки грошових коштів надійшло та було витрачено;
- як змінився власний капітал;
- які фінансові інвестиції здійснило підприємство;
- які ризики та перспективи розвитку існують.

Фінансовий директор запропонував використати лише Баланс, оскільки, на його думку, саме він містить основну інформацію про підприємство.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 17

Визначте, які форми фінансової звітності необхідно використати для отримання відповідей на кожне із зазначених питань.

Заповніть таблицю:

Інформаційна потреба	Форма звітності	Яку інформацію можна отримати
Активи та зобов'язання		
Фінансовий результат		
Рух грошових коштів		
Зміни власного капіталу		
Деталізація окремих показників		
Ризики та перспективи		

Поясніть, чому однієї форми фінансової звітності недостатньо для комплексної оцінки діяльності підприємства.

Визначте, яку інформацію власник може отримати з Форми № 1, № 2, № 3, № 4 та № 5.

Завдання 2

Підприємство за результатами року отримало прибуток 850 000 грн.

Керівник підприємства здивований: незважаючи на прибуток, на поточному рахунку недостатньо коштів для своєчасної оплати постачальникам та погашення поточних зобов'язань.

Фінансовий менеджер пояснює ситуацію тим, що протягом року:

- значну частину продукції реалізовано з відстрочкою платежу;
- підприємство придбало нове обладнання;
- було погашено банківський кредит;
- власникам виплачено дивіденди.

Керівник ставить бухгалтеру запитання:

«Як підприємство могло отримати прибуток і одночасно відчувати нестачу

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 18

грошових коштів?»

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Визначте, які форми фінансової звітності необхідно проаналізувати для відповіді на запитання керівника.
2. Поясніть різницю між фінансовим результатом та рухом грошових коштів.
3. Визначте, як кожна з наведених операцій впливає:
 - на фінансовий результат;
 - на рух грошових коштів.
4. Визначте, у якому розділі Звіту про рух грошових коштів буде відображено:
 - придбання обладнання;
 - погашення кредиту;
 - виплату дивідендів;
 - надходження коштів від покупців.
5. Поясніть, чому прибуток підприємства не є тотожним сумі грошових коштів на його рахунках.
6. Підготуйте коротку аналітичну записку для керівника з рекомендаціями щодо контролю ліквідності підприємства.

Завдання 3

Бухгалтер підприємства підготував Баланс на кінець року. Під час внутрішньої перевірки було встановлено:

- загальна сума активів – 18 450 тис. грн;
- власний капітал – 7 200 тис. грн;
- довгострокові зобов'язання – 5 100 тис. грн;
- поточні зобов'язання – 6 850 тис. грн.

Керівник підприємства звернув увагу, що сума власного капіталу та

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 19

зобов'язань не дорівнює сумі активів, і доручив бухгалтеру встановити причину.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Перевірте правильність складання Балансу.
2. Визначте суму, на яку не збалансовані актив і пасив.
3. Визначте можливі причини виникнення розбіжності.
4. Поясніть структуру Балансу:
 - які розділи формують актив;
 - які розділи формують пасив.
5. Визначте, які рахунки бухгалтерського обліку використовуються як інформаційна база для заповнення активу та пасиву Балансу.
6. Запропонуйте алгоритм перевірки правильності Балансу перед поданням фінансової звітності.

Завдання 4

Потенційний інвестор планує придбати частку в підприємстві та просить надати інформацію про:

- фінансовий стан;
- прибутковість діяльності;
- ліквідність;
- структуру капіталу;
- наявність ризиків;
- перспективи розвитку.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Визначте, які показники необхідно взяти:
 - з Балансу;
 - зі Звіту про фінансові результати;
 - зі Звіту про рух грошових коштів;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 20

– зі Звіту про власний капітал;

– зі Звіту про управління.

2. Розрахуйте (за умовними даними викладача):

– коефіцієнт автономії;

– коефіцієнт поточної ліквідності;

– рентабельність активів;

– рентабельність власного капіталу.

3. Підготуйте коротку аналітичну довідку (5-7 речень) для інвестора.

Тема 5. Сутність та методичний інструментарій аналізу бізнес-процесів

1. Сутність та зміст аналізу в управлінні бізнес-процесами: вітчизняний та зарубіжний досвід

2. Принципи аналізу бізнес-процесів

3. Методичний інструментарій аналізу бізнес-процесів

Навчальні завдання

Завдання 1

Підприємство за останні три місяці спостерігає зниження обсягу виробництва. Керівник доручив аналітику з'ясувати причини відхилення фактичної продуктивності праці від планової.

Відомо:

Показник	План	Факт
Кількість відпрацьованих днів одним працівником, днів	220	210
Тривалість робочого дня, год.	8	7,5
Виробіток за 1 годину, грн	250	270

Середньорічна продуктивність праці визначається:

$$ПП = K_d \times T \times B_r$$

де K_d – кількість відпрацьованих днів;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 21

Т – тривалість робочого дня;

Вг – виробіток за 1 годину.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Визначте плановий та фактичний рівень продуктивності праці.
2. Визначте загальне відхилення фактичної продуктивності від планової.
3. Використовуючи метод ланцюгових підстановок, визначте вплив на продуктивність праці:

- кількості відпрацьованих днів;
- тривалості робочого дня;
- годинного виробітку.

Перевірте правильність отриманих результатів.

Визначте, який фактор мав найбільший негативний вплив.

Запропонуйте конкретні управлінські заходи щодо покращення процесу управління персоналом.

Питання для обговорення:

Чи правильно буде керівнику зосередити увагу лише на тому факторі, який мав найбільший негативний вплив?

Завдання 2

Підприємство планує запустити нову виробничу лінію. Перед прийняттям рішення керівництво поставило перед аналітичною групою декілька завдань:

Ситуація А. Необхідно оцінити, чи зможе підприємство забезпечити необхідними ресурсами нове виробництво.

Ситуація Б. Необхідно встановити, чому фактичний обсяг виробництва у поточному місяці нижчий від планового.

Ситуація В. Необхідно дослідити зміну продуктивності праці за останні п'ять років.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 22

Ситуація Г. Необхідно оцінити результати роботи виробничої дільниці після завершення виробничого циклу та визначити резерви її покращення.

Ситуація Д. Необхідно оцінити можливі тенденції розвитку підприємства на найближчі п'ять років.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

Для кожної ситуації визначте:

1. Який вид аналізу необхідно застосувати?
2. Чому саме цей вид аналізу є доцільним?
3. Яку інформацію необхідно зібрати?
4. Який результат має отримати керівництво?

Заповніть таблицю:

Ситуація	Вид аналізу	Мета	Необхідна інформація	Очікуваний результат
А				
Б				
В				
Г				
Д				

Завдання 3

На підприємстві керівництво вважає, що основною причиною невиконання плану є «низька продуктивність працівників».

Аналітик отримав такі дані:

Показник	План	Факт
Чисельність працівників, осіб	100	100
Відпрацьовано одним працівником, днів	220	205
Тривалість робочого дня, год.	8	7,5
Виробіток за годину, грн	180	195
Обсяг виробництва, тис. грн	31 680	29 996

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 23

Директор пропонує звільнити частину працівників, вважаючи їх основною причиною проблеми.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Визначте, чи підтверджуються висновки директора даними.
2. Побудуйте факторну модель обсягу виробництва на одного працівника.
3. За допомогою способу абсолютних різниць визначте вплив кожного фактора на результативний показник.
4. Встановіть, які фактори спричинили зниження результату, а які його компенсували.
5. Перевірте правильність розрахунків.
6. Сформулюйте висновок: чи доцільно скорочувати чисельність персоналу?
7. Запропонуйте альтернативні управлінські заходи.

Завдання 4

Підприємство має проблему з організацією виробничого процесу. Виробничі потужності обмежені, а замовлень більше, ніж підприємство може виконати.

Керівництво розглядає три альтернативи:

- 1) збільшити кількість працівників;
- 2) перерозподілити виробничі ресурси між видами продукції;
- 3) змінити графік роботи обладнання.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Визначте, чому в цій ситуації традиційного аналізу може бути недостатньо.
2. Запропонуйте, які евристичні прийоми можна використати.
3. Визначте, кого доцільно залучити як експертів.
4. Сформулюйте 5-7 запитань для експертного опитування щодо вибору оптимального варіанта.
5. Визначте переваги та ризики:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 24

- індивідуального експертного опитування;
- колективного обговорення.

6. Запропонуйте, у яких випадках доцільно використати лінійне програмування.

7. Сформулюйте остаточний алгоритм прийняття рішення:

збір інформації → аналіз → експертна оцінка → вибір альтернативи → управлінське рішення.

Тема 6. Аналіз операційних процесів на підприємстві

1. Аналіз процесу матеріально-технічного забезпечення (процесу постачання) на підприємстві

2. Аналіз процесів виробництва та реалізації продукції на підприємстві

3. Аналіз операційних процесів торговельного підприємства

Навчальні завдання

Завдання 1

Підприємство виробляє три види металевих комплектуючих: А, Б та В. Упродовж року підприємство неодноразово стикалося із затримками постачання матеріалів. Керівництво підприємства вважає, що основною причиною проблем є неналежна організація матеріально-технічного забезпечення.

Начальнику відділу постачання доручено провести аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами та підготувати пропозиції щодо удосконалення процесу постачання.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 25

Вихідні дані:

Матеріал	Планова потреба для виробництва, т	Мінімальний страховий запас, т	Фактичний залишок на початок періоду, т	Фактичне надходження, т	Ціна 1 т, грн
Сталь листова	1 200	100	180	1 050	32 000
Алюміній	300	30	45	270	85 000
Мідь	120	15	25	100	210 000
Пластик технічний	450	40	60	430	48 000

За договорами постачальники повинні були забезпечити:

Матеріал	Обсяг за договором, т	Фактично поставлено, т	Поставлено вчасно, т	Поставлено з відхиленням за якістю, т
Сталь листова	1 100	1 050	900	50
Алюміній	300	270	240	10
Мідь	120	100	70	5
Пластик технічний	430	430	410	0

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Визначити загальну потребу підприємства в кожному виді матеріалів з урахуванням мінімального страхового запасу.
2. Розрахувати коефіцієнт забезпечення потреби підприємства кожним видом матеріалу.
3. Визначити матеріали, за якими існує дефіцит.
4. Розрахувати коефіцієнт виконання договорів постачальниками за обсягом методом «способу меншого числа».
5. Проаналізувати своєчасність поставок.
6. Визначити частку матеріалів, поставлених із порушенням вимог щодо якості.
7. Встановити, який із матеріалів створює найбільший ризик для безперервності виробництва.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 26

8. Визначити пріоритетні проблеми процесу матеріально-технічного забезпечення.

9. Запропонувати не менше 5 заходів щодо вдосконалення процесу постачання.

Завдання 2

Підприємство виготовляє корпусні меблі трьох видів: шафи, комоди та столи. За підсумками року адміністрація повідомила, що план виробництва практично виконано.

Водночас керівник виробничого підрозділу стверджує, що протягом року підприємство працювало неритмічно: у першій половині місяців виникали простої, а наприкінці місяця працівники працювали понаднормово.

Необхідно з'ясувати, чи дійсно виробничий план виконано належним чином.

1. Виконання плану виробництва

Вид продукції	План, шт.	Факт, шт.	Ціна за одиницю, грн
Шафи	4 000	3 800	8 000
Комоди	5 000	5 300	5 000
Столи	6 000	5 700	3 500

2. Виробництво шаф протягом місяця

Декада	План, шт.	Факт, шт.
I декада	1 300	900
II декада	1 300	1 200
III декада	1 400	1 700
Разом	4 000	3 800

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 27

3. Фактори формування обсягу виробництва

Показник	План	Факт
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	100	95
Кількість відпрацьованих днів одним працівником	240	225
Середня тривалість робочого дня, год	8,0	7,7
Середньогодинна продуктивність праці, грн	250	270

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Визначити обсяг виробництва продукції в вартісному виразі за планом і фактично.
2. Розрахувати відсоток виконання плану виробництва загалом.
3. Визначити виконання плану за кожним видом продукції.
4. Провести аналіз виконання плану за асортиментом методом «способу меншого числа».
5. Визначити, які види продукції спричинили недовиконання плану.
6. Розрахувати коефіцієнт ритмічності виробництва шаф.
7. Визначити причини неритмічності виробництва.
8. За допомогою прийому елімінування визначити вплив на зміну обсягу виробництва:
 - чисельності працівників;
 - кількості відпрацьованих днів;
 - тривалості робочого дня;
 - середньогодинної продуктивності праці
9. Перевірити правильність розрахунків.
10. Розробити управлінські заходи щодо підвищення ритмічності виробництва.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/Д3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 28

Завдання 3

Підприємство виробляє та реалізує електротехнічну продукцію. У звітному році підприємство збільшило виробництво, однак фактичний обсяг реалізації зріс значно менше.

Керівництво припускає, що проблема пов'язана з організацією збуту, формуванням запасів готової продукції та виконанням договорів із покупцями.

1. Виконання договорів на поставку

Вид продукції	За контрактами, шт.	Фактично поставлено, шт.	Поставлено вчасно, шт.	Ціна, грн/шт
Електродвигуни	2 000	1 850	1 700	12 000
Трансформатори	1 200	1 100	950	18 000
Щити керування	1 500	1 550	1 350	9 000
Кабельні модулі	3 000	2 700	2 400	4 000

2. Ритмічність поставок кабельних модулів

Декада	План поставки, шт.	Фактична поставка, шт.
I декада	1 000	700
II декада	1 000	800
III декада	1 000	1 200
Разом	3 000	2 700

3. Динаміка реалізації

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Обсяг виробництва, шт.	7 800	8 200	8 600
Рівень товарності, %	94	92	88
Середня ціна реалізації, грн/шт.	7 800	8 100	8 500

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Розрахувати обсяг реалізації продукції за кожним видом у вартісному виразі.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 29

2. Визначити виконання контрактів за обсягом.
3. Провести аналіз виконання контрактів за асортиментом методом «способу меншого числа».
4. Визначити коефіцієнт своєчасності поставок.
5. Розрахувати коефіцієнт ритмічності поставок кабельних модулів.
6. Проаналізувати динаміку обсягу виробництва, рівня товарності та середньої ціни.
7. За допомогою прийому елімінування визначити вплив на зміну обсягу реалізації:
 - обсягу виробництва;
 - рівня товарності;
 - середньої ціни.
8. Визначити основну причину уповільнення зростання реалізації.
9. Запропонувати комплекс заходів щодо збільшення обсягу реалізації продукції.

Завдання 4

Підприємство виробляє обладнання для аграрних підприємств. Протягом останніх двох років керівництво спостерігає зниження прибутковості операційної діяльності.

Директор вважає, що проблема полягає у зростанні цін на матеріали. Начальник виробництва наполягає, що причина – у зниженні продуктивності праці. Керівник відділу збуту стверджує, що підприємство має проблеми з реалізацією готової продукції.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 30

Вихідні дані:

1. Матеріально-технічне забезпечення

Показник	2023 р.	2024 р.
Середня вартість матеріальних запасів, тис. грн	8 000	10 500
Матеріальні витрати, тис. грн	24 000	29 000
Чистий дохід, тис. грн	42 000	45 000
Прибуток від операційної діяльності, тис. грн	6 500	5 800

2. Виробництво

Показник	2023 р.	2024 р.
Середньооблікова чисельність, осіб	120	115
Відпрацьовано днів одним працівником	235	220
Середня тривалість робочого дня, год	8,0	7,8
Середньогодинна продуктивність, грн	280	295

3. Реалізація

Показник	2023 р.	2024 р.
Обсяг виробництва, шт.	5 000	5 200
Рівень товарності, %	95	87
Середня ціна реалізації, грн/шт.	8 400	8 650

Завдання для здобувачів вищої освіти:

- Оцінити динаміку матеріальних запасів і визначити зміну їхньої величини.
- Розрахувати:
 - коефіцієнт обороту матеріальних запасів;
 - тривалість одного обороту;
 - коефіцієнт закріплення матеріальних запасів.
- Визначити, чи стало підприємство ефективніше використовувати матеріальні ресурси.
- Розрахувати матеріаловіддачу за чистим доходом.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 31

5. Визначити динаміку результативності виробництва.

6. За допомогою факторного аналізу визначити вплив чисельності працівників, кількості відпрацьованих днів, тривалості робочого дня та продуктивності праці на зміну виробничого результату.

7. Розрахувати зміну обсягу реалізації за рахунок:

- зміни обсягу виробництва;
- зміни рівня товарності;
- зміни середньої ціни.

8. Визначити, на якому етапі операційного процесу виникає найбільша проблема:

- матеріально-технічне забезпечення;
- виробництво;
- реалізація.

9. Побудувати логічний ланцюг:

«Матеріали → Виробництво → Готова продукція → Реалізація → Дохід → Прибуток»

та визначити, які зміни на кожному етапі вплинули на кінцевий результат.

10. Розробити програму вдосконалення операційних процесів підприємства.

11. Представити результати аналізу у формі короткої аналітичної записки.

Тема 7. Аналіз інвестиційних процесів на підприємстві

1. Аналіз інвестування у власні бізнес-процеси підприємства

2. Аналіз інвестування у бізнес-процеси інших підприємств

Навчальні завдання

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 32

Завдання 1

Підприємство виробляє металеві комплектуючі для машинобудівних підприємств. Основна частина виробничого обладнання експлуатується понад 10 років. Через його фізичне та моральне старіння підприємство має значні витрати на ремонт, простої та втрати від браку.

Керівництво розглядає інвестиційний проєкт із придбання нового автоматизованого виробничого комплексу.

Перед фінансово-аналітичним відділом поставлено завдання визначити економічну доцільність інвестування.

Вихідні дані:

Вартість нового обладнання – 6 000 тис. грн.

Додаткові витрати на монтаж і налагодження – 500 тис. грн.

Загальний обсяг початкових інвестицій – 6 500 тис. грн.

Очікувані результати реалізації проєкту:

Показник	1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік
Додатковий чистий грошовий потік, тис. грн	1 800	2 000	2 200	2 400

Ліквідаційна вартість обладнання наприкінці 4-го року – 500 тис. грн.

Ставка дисконту – 15 %.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Визначити загальну величину початкових інвестицій.
2. Розрахувати простий строк окупності інвестиційного проєкту.
3. Визначити дисконтований грошовий потік за кожним роком.
4. Розрахувати чисту теперішню вартість (NPV) проєкту.
5. Визначити, чи є проєкт економічно доцільним за критерієм NPV.
6. Розрахувати індекс рентабельності інвестицій (PI).
7. Визначити, як зміниться висновок, якщо фактичний грошовий потік буде на 15 % меншим від прогнозного.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 33

8. Визначити основні ризики реалізації інвестиційного проєкту.

9. Сформувати пропозицію керівництву щодо прийняття або відхилення проєкту.

Завдання 2

Підприємство здійснює оптову торгівлю. Замовлення клієнтів, управління складськими запасами та формування рахунків значною мірою здійснюються вручну.

Це призводить до:

- значної кількості помилок у замовленнях;
- надлишкових запасів;
- тривалого опрацювання замовлень;
- збільшення адміністративних витрат.

Керівництво планує інвестувати 2400 тис. грн у цифровізацію процесів: ERP-систему (Enterprise Resource Planning), автоматизацію складу та електронну систему обробки замовлень.

Вихідні дані:

Показник	До впровадження	Після впровадження
Середня вартість запасів, тис. грн	12 000	9 000
Адміністративні витрати, тис. грн/рік	4 500	3 600
Втрати від помилок, тис. грн/рік	600	200
Обсяг реалізації, тис. грн/рік	36 000	40 000
Рівень рентабельності продажу, %	8	10

Очікуваний строк використання системи – 5 років.

Додаткові щорічні витрати на підтримку системи – 300 тис. грн.

Ставка дисконту – 14 %.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 34

1. Визначити економію адміністративних витрат у результаті цифровізації.
2. Визначити зменшення втрат від помилок.
3. Визначити величину коштів, вивільнених із запасів.
4. Визначити приріст прибутку від збільшення обсягу реалізації.
5. Сформувати прогнозний щорічний економічний ефект від реалізації проекту.
6. Розрахувати строк окупності інвестицій.
7. Розрахувати NPV та PI проекту.
8. Визначити, які саме бізнес-процеси зазнають найбільшого позитивного впливу.
9. Оцінити ризики цифрової трансформації.
10. Запропонувати систему показників, за якими підприємство може оцінювати ефективність цифровізації після реалізації проекту.

Питання для обговорення

Чи можна вважати скорочення запасів результатом інвестиційного проекту, якщо вивільнені кошти не створюють додаткового прибутку?

Які показники необхідно контролювати після впровадження цифрової системи?

Завдання 3

Підприємство має вільні грошові кошти в розмірі 10 млн грн. Перед керівництвом постало питання, як їх використати.

Фінансовий директор запропонував два альтернативні варіанти:

Варіант А – інвестувати кошти у модернізацію власного виробництва.

Варіант Б – придбати 30 % корпоративних прав ТОВ «ЕнергоТех», яке розробляє та виробляє обладнання для альтернативної енергетики.

Варіант А – власний бізнес-процес

Початкові інвестиції – 10 000 тис. грн.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/M/OK8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 35

Очікувані грошові потоки:

Рік	Грошовий потік, тис. грн
1	2 800
2	3 000
3	3 200
4	3 400

Варіант Б – інвестування в інше підприємство

Вартість 30 % корпоративних прав – 10 000 тис. грн.

Очікувані дивіденди:

Рік	Дивіденди, тис. грн
1	900
2	1 100
3	1 300
4	1 500

Очікувана вартість частки наприкінці 4-го року – 12 000 тис. грн.

Ставка дисконту – 16 %.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Розрахувати NPV інвестування у власний бізнес-процес.
2. Розрахувати NPV придбання частки в іншому підприємстві.
3. Розрахувати PI за кожним варіантом.
4. Порівняти строки окупності двох інвестиційних альтернатив.
5. Визначити, який варіант має вищу фінансову привабливість.
6. Визначити переваги та недоліки:
 - інвестування у власні бізнес-процеси;
 - інвестування в бізнес-процеси іншого підприємства.
7. Розробити рекомендації для керівництва.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 36

Завдання 4

Підприємство планує інвестиційну програму на наступні чотири роки. Підприємство має можливість інвестувати лише 15 млн грн, однак керівники структурних підрозділів запропонували чотири інвестиційні проекти.

Вихідні дані:

Показник	Проект А	Проект Б	Проект В	Проект Г
Напрямок	Модернізація виробництва	Цифровізація	Нова логістична система	Придбання частки іншого підприємства
Початкові інвестиції, млн грн	6	4	5	7
NPV, млн грн	2,1	1,5	1,8	2,8
PI	1,35	1,38	1,36	1,40
Строк окупності, років	3,1	2,7	2,9	3,4
Рівень ризику	середній	низький	середній	високий
Стратегічне значення	високе	високе	середнє	середнє

Загальний доступний інвестиційний ресурс – 15 млн грн.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Проранжувати проекти за:

- NPV;
- PI;
- строком окупності.

2. Визначити, який проект є найпривабливішим за кожним із критеріїв.

3. Запропонувати оптимальний склад інвестиційного портфеля.

4. Визначити загальний NPV запропонованого портфеля.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 37

Тема 8. Аналіз фінансових процесів на підприємстві

1. Аналіз формування фінансових ресурсів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства
2. Аналіз використання фінансових ресурсів на операційну, інвестиційну та фінансову діяльність підприємства

Навчальні завдання

Завдання 1

Підприємство виробляє промислове обладнання та надає послуги з його монтажу. Керівництво підприємства відзначає, що у 2024 р. виручка зросла, однак підприємство періодично відчуває дефіцит грошових коштів.

Фінансовий директор припускає, що проблема може бути пов'язана зі структурою формування грошових надходжень від операційної діяльності.

Вихідні дані:

Аналіз надходжень від операційної діяльності, тис. грн

Показник	2023 р.	2024 р.
Чистий дохід від реалізації продукції	82 000	96 000
Дохід від реалізації іноземної валюти	1 200	700
Дохід від реалізації інших оборотних активів	900	1 600
Дохід від оперативного лізингу	1 100	1 300
Одержані штрафи, пені, неустойки	300	500
Надходження раніше списаних боргів	200	100
Гранти та субсидії	0	2 500

Для аналізу виручки від реалізації продукції:

Продукція	2023 р.		2024 р.	
	Обсяг, тис. од.	Ціна, грн	Обсяг, тис. од.	Ціна, грн
А	20	2 000	22	2 200
Б	15	2 400	16	2 500
В	10	3 000	12	2 800

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 38

Виручка від послуг у 2023 р. становила 7 000 тис. грн, у 2024 р. – 8400 тис.грн.

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Провести горизонтальний аналіз надходжень від операційної діяльності.
2. Провести вертикальний аналіз їх структури.
3. Визначити, за рахунок яких джерел відбулося основне зростання надходжень.
4. Визначити зміну частки чистого доходу від реалізації у загальному обсязі операційних надходжень.
5. Розрахувати виручку від реалізації продукції А, Б і В у кожному році.
6. Провести факторний аналіз зміни виручки від реалізації продукції В за рахунок:
 - зміни обсягу реалізації;
 - зміни ціни.
7. Сформулювати висновок: чи можна вважати зростання операційних надходжень однозначно позитивним?
8. Запропонувати щонайменше 3 управлінські заходи щодо підвищення стабільності грошових надходжень.

Завдання 2

Підприємство протягом 2023-2024 рр. активно інвестувало у розвиток. Керівництво підприємства придбало нове виробниче обладнання, програмне забезпечення та частку в іншому підприємстві.

Фінансовий директор вважає, що обсяг інвестицій є надмірним, тоді як директор підприємства наполягає, що саме інвестиції забезпечать майбутнє зростання.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 39

Вихідні дані:

Надходження та витрати за інвестиційною діяльністю, тис. грн

Показник	2023 р.	2024 р.
Надходження		
Реалізація акцій підприємства А	1 500	500
Реалізація боргових зобов'язань підприємства Б	800	1 200
Реалізація основних засобів	2 000	3 500
Дивіденди	700	900
Відсотки за наданими позиками	300	400
Разом надходжень	5 300	6 500
Виплати		
Придбання основних засобів	8 000	14 000
Придбання НМА	1 000	2 500
Придбання акцій іншого підприємства	2 000	5 000
Позики іншим підприємствам	1 000	2 000
Разом виплат	12 000	23 500

Додатково відомо:

Показник	2023 р.	2024 р.
Виручка від реалізації, тис. грн	90 000	112 000
Операційний прибуток, тис. грн	11 000	15 000
Вартість придбаного обладнання, тис. грн	8 000	14 000
Приріст виробничої потужності	5%	18%

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Провести горизонтальний та вертикальний аналіз надходжень від інвестиційної діяльності.
2. Провести горизонтальний та вертикальний аналіз виплат на інвестиційну діяльність.
3. Визначити сальдо грошових потоків від інвестиційної діяльності за кожний рік.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 40

4. Визначити, який напрям інвестиційних витрат має найбільшу питому вагу.
5. Розрахувати співвідношення інвестиційних виплат до операційного прибутку.
6. Порівняти темпи приросту:
 - інвестиційних виплат;
 - виручки;
 - операційного прибутку;
 - виробничої потужності.
7. Зробити висновок щодо інвестиційної політики підприємства.

Завдання 3

Підприємство протягом року суттєво збільшило виплати працівникам. Керівництво підприємства хоче з'ясувати, що стало причиною зростання фонду виплат: збільшення чисельності, збільшення тривалості роботи чи підвищення погодинної оплати.

Вихідні дані:

Показник	2023 р.	2024 р.
Середньооблікова чисельність, осіб	240	255
Днів, відпрацьованих одним працівником	245	238
Тривалість робочого дня, год.	8	8
Оплата за 1 годину, грн	120	145
Виплати працівникам, тис. грн		

Додатково:

Показник	2023 р.	2024 р.
Виручка, тис. грн	72 000	78 000
Обсяг реалізованої продукції, тис. од.	120	125
Кількість виробничого персоналу, осіб	180	190

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 41

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Розрахувати загальний обсяг виплат працівникам за кожний рік.
2. Визначити абсолютну та відносну зміну виплат.
3. Провести факторний аналіз зміни виплат працівникам.
4. Визначити вплив:
 - чисельності працівників;
 - кількості відпрацьованих днів;
 - тривалості робочого дня;
 - погодинної оплати.
5. Визначити продуктивність праці на одного працівника.
6. Визначити темпи зростання:
 - виплат працівникам;
 - виручки;
 - обсягу реалізації.
7. Встановити, чи відповідає зростання виплат працівникам зростанню результативності діяльності.
8. Сформулювати пропозиції щодо оптимізації виплат, не допускаючи автоматичного висновку «потрібно скоротити зарплати».

Завдання 4

Підприємство активно використовує позиковий капітал. У 2024 р. підприємство отримало нові кредити, одночасно значно збільшивши виплати за раніше отриманими позиками.

Фінансовий директор повинен оцінити, наскільки раціонально підприємство використовує позикові фінансові ресурси.

Вихідні дані:

Надходження від фінансової діяльності, тис. грн

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 42

Показник	2023 р.	2024 р.
Збільшення власного капіталу	3 000	5 000
Довгострокові банківські кредити	8 000	15 000
Короткострокові банківські кредити	4 000	7 000
Облігаційні зобов'язання	2 000	0
Разом	17 000	27 000

Виплати за фінансовою діяльністю, тис. грн

Показник	2023 р.	2024 р.
Погашення довгострокових банківських кредитів	4 000	9 000
Погашення інших довгострокових зобов'язань	1 000	1 500
Погашення короткострокових кредитів	2 500	5 500
Сплачені дивіденди	1 000	1 800
Погашення фінансового лізингу	500	1 200
Разом	9 000	19 000

Додаткова інформація:

Показник	2023 р.	2024 р.
Операційний грошовий потік, тис. грн	12 000	13 500
Чистий прибуток, тис. грн	7 000	8 500
Загальна сума боргу на кінець року, тис. грн	28 000	35 000
Відсоткові витрати, тис. грн	2 800	4 600

Завдання для здобувачів вищої освіти:

1. Провести горизонтальний та вертикальний аналіз надходжень від фінансової діяльності.
2. Провести горизонтальний та вертикальний аналіз виплат за фінансовою діяльністю.
3. Визначити сальдо фінансового грошового потоку.
4. Визначити, наскільки змінилася залежність підприємства від позикового фінансування.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 43

5. Розрахувати співвідношення:

- операційного грошового потоку до виплат за позиками;
- виплат за позиками до операційного грошового потоку;
- відсоткових витрат до операційного грошового потоку.

6. Визначити, чи достатньо операційного грошового потоку для обслуговування боргу.

7. Підготувати рекомендації щодо оптимізації структури фінансування.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 44

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Краєвський В. М., Колісник О. П., Гуріна Н. В. та ін. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 388 с. URL: <https://dpu.edu.ua/kafedra-pravookhoronnoi-diialnosti?view=article&id=1790>
2. Гайбура Ю.А. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ПДАТУ, 2021. 176 с. URL: <https://lnk.ua/Vx2e5bk5t> Даценко Г., Коцеруба Н., Крупельницька І. та ін. Аналіз господарської діяльності. Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Вінниц. торг.-екон. ін-т. Вінниця. 2021. 416 с. URL: <https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=27776.pdf>
3. Довгопол Н.В., Полозова Т.В., Радченко М.О. Бухгалтерський облік: навч. посібник для студентів усіх форм навчання спеціальності 051 Економіка. Харків: ХНУРЕ, 2021. 300 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/Зbac_finan/Bukh.-oblik.-Dovhopol-2021.pdf
4. Крупка Я. Д. Фінансовий облік : підручник; 3-тє вид., доп. та перероб. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 488 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/48101/1/finans_oblik-2023.pdf
5. Lehenchuk S., Ostapchuk T., Raboshuk A., Vyhivska I., Makarovych V. The inverted-U relationship between R&D and profitability: evidence from the Slovak medical device industry. Intellectual Economics. 2022. No 16(2), p 121-137. URL: DOI <https://doi.org/10.13165/IE-22-16-2-07>
6. Polchanov A. Y., Vyhovska N. G., Ostapchuk T. P., Diachek S. M. Profitability determinants of companies in IT industry: case of Ukraine. Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu. 2023. Issue 2. pp. 190–196. URL: <http://nvngu.in.ua/index.php/en/archive/on-the-issues/1893-2023/content-2-2023/6554-190>
7. Serpeninova Yu., Lehenchuk S., Mateášová M., Ostapchuk T., Polishchuk I.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/M/OK8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 45

Impact of intellectual capital on profitability: Evidence from software development companies in the Slovak Republic. Problems and Perspectives in Management. 2022. Vol. 20(2). pp. 411-425. URL: <https://www.businessperspectives.org/index.php/journals/problems-and-perspectives-in-management/issue-404/impact-of-intellectual-capital-on-profitability-evidence-from-software-development-companies-in-the-slovak-republic>

Допоміжна література

1. Buzhymyska K., Tsaruk I., Biriuchenko S., Pashchenko O., Svitlyshyn I. Impact of diversification on strategic business management. Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series “Economics”. 2024. № 11(3). Pp. 34-46. URL: doi: 10.52566/msu-econ3.2024.34

2. Denysiuk O, Svitlyshyn I, Tsaruk I., Vikarchuk O., Dankevych A. Diversification in the enterprises’ activities for sustainable development in the agricultural sector. Rivista Di Studi Sulla Sostenibilita. 2022. 2. pp. 85-102. DOI: 10.3280/RISS2022-002007

3. Reznik Nadiia, P., Dolynkyi Serhii, V., Miroshnychenko Oleksandr, V., Ihor, A., Anatoliy, Y., Ihor, S. (2023). Features of the Selection of Foreign Securities for Investment Activities. In: Alareeni, B., Hamdan, A., Khamis, R., Khoury, R.E. (eds) Digitalisation: Opportunities and Challenges for Business. ICBT 2022. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 620. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-26953-0_4

4. Єршова Н.Ю., Портна О.В. Аналіз господарської діяльності: теорія та практикум: навчальний посібник. Львів: Магнолія, 2024. 309 с.

5. Пушкарь І.В., Проскуріна Н.М. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Облік і оподаткування». Запоріжжя: Запорізький національний

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/M/OK8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 46

університет, 2024. 115 с. URL:
<https://dspace.znu.edu.ua/jspui/bitstream/12345/24085/1/0060428.pdf>

6. Рекова Н. Ю., Підгора Є. О., Ровенська В. В. та ін. Економічний аналіз: навчальний посібник для здобувачів вищої. Краматорськ : ДДМА, 2021. 200 с.
 URL: <https://lnk.ua/53S39G3hm>

7. Світличин І.І. Зростання інвестиційної активності підприємств. Економіка, управління та адміністрування. Житомир: Житомирська політехніка, 2021. № 4 (98). С. 18-27.

8. Світличин І.І. Категоріальний аналіз поняття «бізнес-процес». Економіка, управління та адміністрування. Житомир: Житомирська політехніка, 2023. № 2(104), С. 58–64.

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/19.htm>.

2. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>.

3. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>

4. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>.

5. Указ Президента України «Про Концепцію вдосконалення державного регулювання господарської діяльності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/816/2007#Text>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 47

6. Закон України «Про захист економічної конкуренції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>.

7. Указ Президента України «Про Концепцію вдосконалення державного регулювання природних монополій». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/921/2007#Text>.

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Концепцію розвитку внутрішньої торгівлі України». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1449-97-%D0%BF#Text>.

9. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні». URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80/ed20191218#Text>.

10. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text>.

11. Закон України «Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/468/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/7.htm>.

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/8.htm>.

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/14.htm>.

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/27.htm>.

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/32.htm>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 48

17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/28.htm>. 13

18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/9.htm>.

19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/10.htm>.

20. Закон України «Про охорону праці». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>.

21. Закон України «Про встановлення прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1646-17#Text>.

22. Закон України «Про оплату праці». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

23. Указ Президента України «Про Концепцію дальшого реформування оплати праці в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1375/2000#Text>.

24. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо детінізації доходів та відносин у сфері зайнятості населення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/359-2010-%D1%80#Text>.

25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/26.htm>.

26. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/16.htm>.

27. Закон України «Про ціни і ціноутворення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>.

28. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

29. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/1.htm>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 49

30. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/2.htm>.

31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/3.htm>.

32. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/4.htm>.

33. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 «Звіт про власний капітал». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/5.htm>.

34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/11.htm>.

35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/13.htm>.

36. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/21.htm>.

37. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/22.htm>.

38. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/24.htm>.

39. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/25.htm>. 17

40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/29.htm>.

41. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/31.htm>.

42. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 34 «Платіж на основі акцій». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/34.htm>.

43. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/15.htm>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/M/OK8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 50

44. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/17.htm>.

45. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 20 «Консолідована фінансова звітність». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/20.htm>.

46. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 35 «Податкові різниці». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/35.htm>.

47. Закон України «Про інвестиційну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.

48. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції». URL: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/12.htm>.

49. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.

50. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>.

51. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-2011-%D0%BF#Text>.

52. Постанова Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо підтримки інноваційно-інвестиційних проектів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2002-%D0%BF#Text>.

53. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку відбору, схвалення і реєстрації інвестиційних проектів у пріоритетних галузях економіки та вимог до таких проектів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/715-2013-%D0%BF/ed20191114#Text>.

54. Закон України «Про інститути спільного інвестування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 51

55. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення державної експертизи інвестиційних проектів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/701-2011-%D0%BF#Text>.

56. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження форми реєстраційної картки інвестиційної пропозиції, інвестиційного проекту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2220-13#Text>.

57. Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження Методичних рекомендацій розрахунку внутрішньогалузевої конкурентоспроможності підприємств». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1330665-10#Text>.

58. Закон України «Про акціонерні товариства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>.

59. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>.

60. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15#Text>.

61. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>.

62. Кодекс Законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

63. Митний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.

64. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua

65. Офіційний сайт урядового порталу Кабінету Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua

66. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.09- 05.02/2/D3.00.1/М/ОК8- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 52 / 52

67. Сайт бібліотеки Державного університету «Житомирська політехніка».
URL: <http://lib.ztu.edu.ua>.

68. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.